

Peziza Granularis Donadini Türkiye Mikobiyotası için Yeni Bir Kayıt

İsmail ACAR¹, Yusuf UZUN²

¹Yüzüncü Yıl Üniversitesi Başkale Meslek Yüksekokulu, Organik Tarım Bölümü,65080, Van

²Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eczacılık Fakültesi, Eczacılık Meslek Bilimleri Bölümü,65080, Van

e-mail: ismailacar@yyu.edu.tr

Özet: *Peziza granularis* Donadini türü ülkemizde ilk kez Hakkâri'nin Yüksekova ve Şemdinli ilçelerinden rapor edilmiştir. Türün betimi fotoğrafları ile verilerek kısaca tartışılmıştır.

Anahtar kelimeler: Hakkâri, Mikobiyota, *Peziza*, Yeni kayıt,

Peziza Granularis Donadini, a New Record for Turkish Mycobiota

Abstract: *Peziza granularis* Donadini was reported from Yüksekova and Şemdinli districts of Hakkâri. Depiction and the photographs of the species are provided and discussed briefly.

Key words: Hakkâri, Mycobiota, *Peziza*, New record,

Giriş

Fungi aleminin Ascomycota bölümünde yer alan Pezizales ordosu operkulat diskomisetler olarak bilinmekte ve 16 familya, 199 cins ve 1683 taksonla temsil edilmektedir (*Hansen ve Pfister 2006*). Bu ordonun üyeleri operkulat askuslara sahip apotezyumlarla karakterize edilir. Dünyada geniş bir dağılıma sahip olmalarına rağmen genellikle ılıman ve yüksek rakımlı bölgeleri tercih ederler. Saprofit, mikorizal ve bitkiler üzerinde parazit yaşayan türleri bulunmaktadır.

Peziza cinsi Pezizaceae familyası içerisinde yer alır ve 104 taksona sahiptir. *Peziza* cinsinde apotezyumlar birkaç milimetreden 10 santimetreye kadar

değişik çaplarda, saplı veya sapsız, disk, kâse veya yastık şeklinde, epigeik veya hipogeik, askuslar operkulat, sekiz sporlu ve amiloyid, askosporlar ise hyalin, pürüzsüz veya süslü, elips veya ovaldir (Kirk ve ark. 2008).

Türkiye makromikotası üzerindeki bilimsel çalışmalar yaklaşık 100 yıllık bir geçmişe sahiptir. Mikolojik çalışmalar özellikle son yirmi yılda ciddi bir artış göstermektedir (Sesli ve Denchev 2014; Solak ve ark. 2015). Bununla birlikte son zamanlarda *Peziza* cinsi ile ilgili (Güngör ve ark. 2015) ve (Kaya, 2015) tarafından ülkemizin çeşitli yörelerinde yapılan çalışmalar sonucunda toplam 26 tür tespit edilmiştir.

Materyal ve Yöntem

Mantar örnekleri 2014 yılında Hakkâri il sınırları içerisinde toplanmıştır. Örneklerin morfolojik ve ekolojik özellikleri kaydedilmiş ve doğal ortamlarında fotoğrafları çekilmiştir. Laboratuvar çalışmalarında Leica DM500 mikroskop kullanılarak damıtma su, İKI ve %5 KOH kullanılmıştır. Elde edilen veriler ilgili literatür (Breitenbach and Kränzlin, 1984; Donadini, 1978) ile karşılaştırılarak teşhis yapılmıştır. Örnekler Yüzüncü Yıl Üniversitesi Fen Fakültesi, Biyoloji Bölümü Fungaryumu'nda muhafaza edilmektedir.

Bulgular

Peziza granularis'in betimi ve fruktifikasyon organı, askokarp, askus, parafiz, askus tabanı ve askosporlarına ilişkin resimleri verilmiştir.

Ascomycota

Pezizomycotina

Pezizomycetes

Pezizomycetidae

Pezizales

Pezizaceae Dumort.

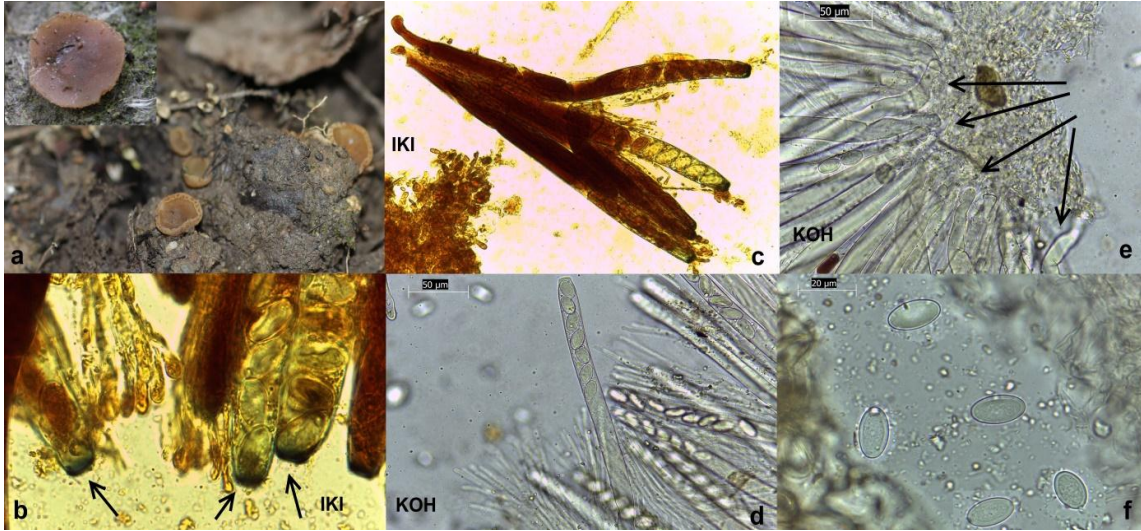
Peziza L.

Peziza granularis Donadini

Betimi; Fruktifikasyon organı 5-30 mm boyutlarında, gençken fincan şeklinde daha sonra genişler. Himeniyum düz, sarımsı kirli kahverengi, merkezde bazen zeytinimsi-kahverengi renkte. Dış yüzeyi granüllü, pudramsı, kenarlar ince ve dişli, **Askus**; 280-300 x 13-16 µm, silindirik ve 8 sporlu, **Askospor**; (17)19-22 x 9-11,5 µm, elipsoit, renksiz ve yüzeyi düz, **Parafizler**; basit, nadiren bölünmüş, silindirik, 2,5-3 µm genişliğinde, uç kısımları 7 µm'ye kadar genişler.

Habitat; İlkbahar ve sonbahar aylarında tek veya gruplar halinde nemli ve ıslak topraklar üzerinde yetişir.

Yayılışı; Hakkâri, Yüksekova, Karlı köyü, nemli toprak üzeri, 37° 29'714"K, 44° 14'709"D, 1911 m, 04.06.2014, VANF Acar. 287; Şemdinli, Durak köyü, nemli toprak üzeri, 37° 23'046"K, 44° 32'169"D, 1614 m, 05.06.2014, VANF Acar. 309.

Şekil 1. *Peziza granularis*'in a. askokarları b,c,d. askus ve parafizleri e. askus tabanı f. askosporları.

Tartışma ve Sonuç

Hakkâri ili Şemdinli ve Yüksekova ilçe sınırları içerisinde yapılan çalışmalar neticesinde *Peziza granularis* türü Türkiye’de ilk kez tespit edilerek ülkemiz mikobiyotasına yeni kayıt olarak ilave edilmiştir. *Peziza granularis* morfolojik olarak *P. granulosa*’ya benzer fakat sporların damlasız, askus genişliğinin daha dar, dış yüzeyinin pulsuz olması ve nemli yerlerde yetişmesi; buna karşın *P. granulosa* da sporların damlalı, dış yüzeyin kahverengi renkte pullarla kaplı ve askusun daha geniş olması ve özellikle odun kalıntıları ve ölü ağaç gövdeleri üzerinde yetişmesi ile iki tür birbirinden çok kolay ayırt edilebilir (Breitenbach and Kränzlin 1984; Donadini 1978).

Türkiye’de *Peziza* genusuna ait daha önce tespit edilen türler, *Peziza ammophila*, *P. ampelina*, *P. amphora*, *P. applanata*, *P. arenaria*, *P. arvernensis*, *P. badia*, *P. badioconfusa*, *P. cerea*, *P. depressa*, *P. domiciliana*, *P. erucaeformis*, *P. fimeti*, *P. granulosa*, *P. lobulata*, *P. michelii*, *P. micropus*, *P. moravecii*, *P. pseudoviolacea*, *P. repanda*, *P. ripensis*, *P. saniosa*, *P. succosa*, *P. varia*, *P. vesiculosa*, ve *P. violacea*’dır. Bu çalışma sonucunda *P. granularis* ile tür sayısı 27’ ye ulaşmış ve ülkemizin makromantar çeşitliliğine katkı sağlanmıştır (Sesli ve Denchev 2014; Güngör ve ark. 2015; Kaya, 2015; Solak ve ark. 2015).

Kaynaklar

Breitenbach, J., Kränzlin, F., 1984. Fungi of Switzerland. Vol.1, Verlag Mykologia Lucerne, Switzerland.

Donadini, J.C., 1978. *Le genre Peziza L. per Saint-Amans (I). Bulletin de la Société Linnéenne de Provence.* 30:37-92.

Güngör, H., Çolak, Ö.F., Yaratanakul Güngör, M., Solak, M.H., 2015. New Ascomycete (*Geoglossum umbratile*, *Peziza lobulata*) records for Turkey, Biological Diversity and Conservation, 8/2: 1-3.

Hansen, K., Pfister, D.H., 2006. Systematics of the Pezizomycetes-the operculate discomycetes. Mycologia, 98 (6): 1029-40.

Kaya, A., 2015. Contributions to the macrofungal diversity of Atatürk Dam Lake basin. Turkish Journal of Botany, 39: 162-172.

Kirk, P.M., Cannon, P.F., Minter, D.W., Stalpers, J.A., 2008. Dictionary of the Fungi. 10th ed. Wallingford: CABI. p.512.

Sesli, E., Denchev, C.M., 2014. Checklists of the myxomycetes, larger ascomycetes, and larger basidiomycetes in Turkey. 6th edn. Mycotaxon Checklists

Online

(<http://www.mycotaxon.com/resources/checklists/sesli-v106-checklist.pdf>): 1-136.

Solak, M.H., Işıloğlu, M., Erbil, K., Allı, H., 2015. Macrofungi of Turkey, Checklist Volume II, Üniversiteliler Ofset, İzmir.